

Hea uudiskirja lugeja!

Sügis on taaskord hoogsalt ja ootamatult kohale tormanud. Ümberringi vaadates tundub, et sügisene haigusepisik varitseb kõikjal ja ohvrid muudkui langevad lõksu. Seepärast hoiame oma tervist ja sööme tervislikult! Öeldakse ju aktsiooni „Sööme ära!“ reklaamis: „Sööme kõik iga päev viis peotäit puu- ja köögivilju, nii kosub rahva tervis ja elujõud!“ Soovimegi teile tugevat tervist ja soojust põue! Oktoobrikuu uudiskirjas tutvume uue Räpina Turismiinfokeskuse töötaja Kristi Kahu ja ülemsootska Arne Leimaga, meenutame XV Suurt Paunvere Väljanäitust ja Laata ning saame teada, miks üks koduleht ei pruugi olla usaldusväärne. Lisaks palju muud põnevat!

Hääd nautimist!

SA Lõuna-Eesti Turism

Uudiskirja aitasid kokku panna: Anneli Villem (SA Jõgevamaa Arendus- ja Ettevõtluskeskus), Margita Kipasto (Võru Turismiinfokeskus), Ruth Pärnaku (Viljandi Turismiinfokeskus), Lea Ilp (Otepää TIK), Kadi Ploom (SA Valgamaa Arenguagentuur), Ülle Pärnoja ja Anni Haavakats (MTÜ Setomaa Turism), Jaanika Kaljujärv ja Maret Kallejärv (SA Võrtsjärv), SA Tartumaa Turism.

Kui tead kedagi, kes uudiskirja ei saa, aga peaks saama, anna teada – info@southeastonia.ee. Samale aadressile anna teada ka siis, kui soovid end uudiskirja saajate seast eemaldada.

Möödunud saavutused

- **15. septembril** lõppes Lõuna-Eesti külastajauuring. Hetkel kogume täidetud ankeedid kokku, et seejärel neid analüüsida ja kokkuvõtteid teha. Suur aitäh kõigile ettevõtjatele, kes osalesid uuringu läbiviimises ning kui Te ei ole veel täidetud ankeete meieni toimetanud või meid nende olemasolust teavitanud, siis palun võtke ühendust: info@southestonia.ee. Oodatud on ka kõik ettepanekud uuringu läbiviimiseks edasipidi.

- **20. septembril** toimus EAS Turismiarenduskeskuse madalhooaja siht-turuseminar Peterburis reisikorral-dajatele ja ajakirjanikele. Tartu ja Lõuna-Eesti tutvustasid ühisesitlusega regiooni sügis-talvise perioodi puhkamisvõimalusi ning uusi turismitooteid- ja teenuseid. Ühisesitluse tegi Irina Orekhova. 18. septembril toimunud EASi Moskva sihtturuseminaril ja 20. septembril toimunud Peterburi seminaril jagati osalejatele ja Lõuna-Eesti uut talvetrukist.

- Venekeelse talvetrukisega saad tutvuda siin.

- **27. septembril** toimus VII Rahvusvaheline Turismikonverents Tallinnas, et arutleda teemal – kuidas muuta Eesti 2020. aastaks unistuste reisisihiks. Seitsmendal konverentsil püüti leida vastuseid ja arutleti küsimuste üle, millised on turismi arengusuunad nüüd ja 2020? Kuidas on muutunud meie kliendid? Mis saab reisibüroodest? Kuidas mõjutab praegune majandusseis eesti tarbija käitumist? Kuhu suundub eesti turism? 27. septembril tähistati ühtlasi ka rahvusvahelist turismipäeva.

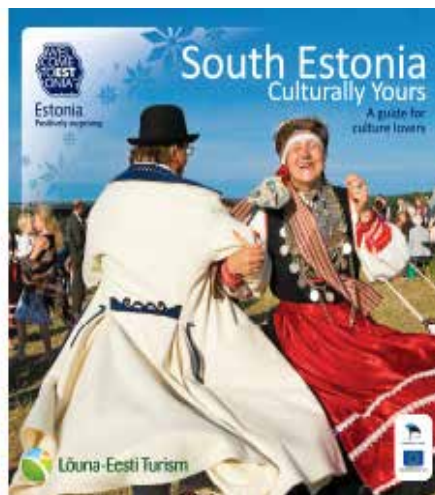
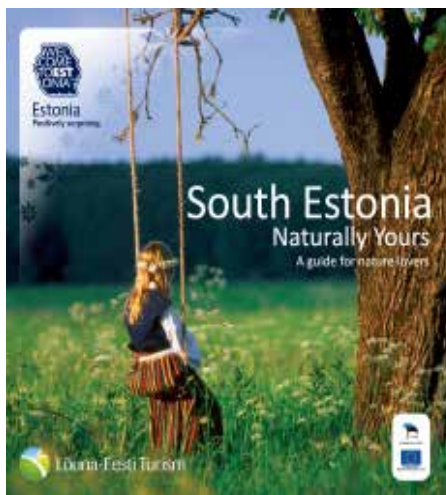
- Lõuna-Eesti osales 04.-06. oktoobril rahvusvahelisel turismimiessil INWETEX-CIS 2012 Peterburis. SA Lõuna-Eesti Turism, Tartumaa Turism ja AHHA teaduskeskus osalesid 16m2 ühispinna-ga. Kaaseksponentideks olid Villa Müllerbeck ja Eesti Põllumajandusmuuseum, kes pakkus messikülastajatele omaküpsetatud leiba. AHHA teaduskeskus tegi messipinnal põnevaid katseid, milles oli võimalik osaleda ka messikülastajatel. Ühtsel pinnal väljas olles köideti messikülastajate tähelepanu ja tutvustati Lõuna-Eesti sügis-talviseid puhkamisvõimalusi ning uusi turismitooteid- ja teenuseid.

- **INWETEX-CIS 2012** turismimesi raames toimus 5. oktoobril Eesti Vabariigi Peakonsulaadis, Peterburis Eesti Turismiturunduse 2013 aastateema infopäev ja vastuvõtt Vene reisikorraldajatele ja Eesti turismiorganisatsioonidele ja ettevõtetele, kes on tegevad Vene turul. Vastuvõtul esitles AHHA teaduskeskus põnevaid katseid, millesse kaasati ka publikut.

Kohe-kohe tulemas

- **24. oktoobril** toimub Põlvamaal ja 30. oktoobril Jõgevamaal internetikeskkonna www.visitestonia.com infopäev, kus käsitletakse ka praktilise internetiturunduse teemat.
- Novembri alguses saadame välja oma välispartneritele ja -kontaktidele kord poolaastas ilmuva elektroonilise Tartu & Lõuna-Eesti infokirja, milles tutvustame pakutavaid talvepuhkuse võimalusi Lõuna-Eestis, uusi turismitooteid ja teenuseid ning kajastame talviseid tähtsündmusi. Infokirja anneme välja koostöös SA Tartumaa Turismi ja Tartu linna maine- ja turismiteenistusega. Infokiri ilmub inglise, soome, vene ja saksa keeles.
- Peagi annab SA Lõuna-Eesti Turism välja uuendatud Lõuna-Eesti kultuuriturismi ja loodusturismi trükised. Lõuna-Eesti teejuht kultuurihuvilisele kirjeldab Lõuna-Eesti kultuurilist mitmekülgset ning seda edasiandvaid tooteid ja teenuseid. Lõuna-Eesti teejuht loodushuvilisele kirjeldab erinevaid võimalusi looduse nautimiseks ja kogemiseks. Uued trükised anneme välja soome ja inglise keeles.

- **13.-14. novembril** on SA Lõuna-Eesti Turism koostöös SA Tartumaa Turismiga planeerinud Lõuna-Eesti turismiettevõtjatele õppereisi Ida-Virumaale. Täpsem päevakava koostamisel.
- **24.–25. novembril** toimub Helsingis Mardilaat. SA Lõuna-Eesti Turism osaleb koos Peipsimaa Turismiga ühisel esinduse pinnal.
- **28. novembril** toimub Tartus koostöös EASga Saksamaa sihtturuseminar ja Läti sihtturuseminar.
- **5. detsembril** toimub Lõuna-Eesti Turismikonverents kus tunnustatakse 2012. aasta konkursi "EHE Lõuna-Eesti" võitjaid kategooriates: parim turismiobjekt, parim turismisündmus ja Turismi edendaja tiitel.

Oktoober Lõuna-Eestis

- **3.-9. oktoober** toimub Seto kultuuri nädal. Selle raames toimub Setomaa eri valdades mitmeid üritusi ja õpitubasid. Seto nädala jooksul saab oma teadmisi Setomaa kohta proovile panna läbi interneti viktoriinis osaledes. Viktoriini küsimused Setomaa kohta setomaa.ee. Parimatele auhinnad. Täpsem nädala kava on näha setomaa.ee. Nädala peakorraldaja Jane Priks (kultuurikeskus@verska.ee)
- **4. oktoober** toimub Turismikonverents „15 aastat turismiharidust Olustveres – minevikust tänapäevani“; olustveremois.ee
- **4. oktoobril 14.00** on avatud õpituba Värska Günaasiumi käsitöö klassis kõigile huvilistele. Pille Kruustiku juhendamisel saab heegeldada endale seto pitsiga käsitööhelkuri.
- **4.–7. oktoober** külasta Vanamuusikafestivali „Orient et occident“ festivitas.ee
- **5. oktoobril 19.00** külasta Luhamaa külatares Taarka pärimusteatri etendust „Kuidas müüa setot?“ Menukaks saanud etendus „Kuidas müüa setot?“ viimane etendus Setomaal. Järgmised etendused toimuvad Tallinnas ja Tartus. Taarka Pärimusteatri noortestuudio näitab rahvakildu, kes oskab ja suudab maha müüa kogu Setomaa ja teha samal ajal täiega kunsti. Ilma etno ja e-etnota! Noortestuudio lavastus on sündinud selgest murest. Ja puhtast hoolest. ERR AK uudistelõik esietendusest: uudised.err.ee
- **5. oktoober** külasta Põltsamaa Käsiteokojas näitust „Haapsalu sallid ja rätid“ teokoda.ee

- **5.–6. oktoober** toimuvad Haapsalu pitsisalli õpitoad Käsiteokojas teokoda.ee
- **5.-6. oktoober** toimuvad Võru maakonna üritused kampaania „Sööme ära!“ raames. Tervise arengu Instituut alustas üldrahvalikku aktsiooniga „Sööme ära!“, mille eesmärk on meelde tuletada soovitus süüa päevas vähemalt viis portsjonit ehk viis peotäit puu- ja köögivilju ning näidata, et paljude jaoks keerulisena näiva ülesande täitmine ei olegi tegelikkuses nii veavaline, kuid on tervise seisukohast väga oluline.
- **5. oktoobril** on Haanja vallas Ruusmäe rahvamajas loeng tervislikust toitumisest, praktiline puu- ja köögiviljatoitude valmistamine, retseptide jagamine. Info Sirje Pärnapuu, tel 516 5728
- **5. oktoobril** on Rõuge vallas M.Maseri loeng tervislikust toitumisest ning praktiline puu- ja köögiviljatoitude valmistamine. Info Angela Viks, tel 5104911
- **6. oktoobril** toimub Misso koolis loeng „Hea ja tervislik toit kõikidesse peredesse“, praktiline puu- ja köögiviljatoitude valmistamine. Info Mariliis Raidma, tel 5340 3744

- **6. oktoobril** toimub Meremäe koolis M.Maseri loeng tervislikust ja odavast toitumisest ning praktiline puu- ja köögiviljatoitude valmistamine. Info Terje Ploom, tel 785 6640, 5346 7097
- **5.-7. oktoober** ela kaasa Mulgikakerdus MMM-ile; mulgikakerdus.ee
- **5.-7. oktoobril** toimub Tartu rahvusvaheline autorilaulu festival Lehesaju Muusika mellnov.com
- **6. oktoobril** toimub 1. Tartu Linnamaraton ja Tartu Sügisjooks 2012; www.tartumaraton.ee
- **6. oktoober** külasta kontserti kell 19.00 "Roosa Maja jazz", Sakala Keskuses. Sammassaal ja kohvik Harmoonia. Lisainfo: info@sakalakeskus.ee, telefon 4333992

Liivimaa mihklilaat

- **6. oktoober** toimub Liivimaa mihklilaat ja pidu koos ZETODE ja KÜLA KARLAGA turism.valgamaa.ee
- **7. oktoober** toimub MuusikaSündmus, Andres Mustonen Crossover Quartet Pärimusmuusika Aidas; folk.ee
- **7. oktoober** osale või ela kaasa Viljandi sügiskrossile; rattaklubi.ee
- **9. oktoobril 13.00** toimuvad seto lipu päeval Obinitsas seto seltsimajas ettekanded seto kultuuri ja pärimuskultuuri teemadel. Päev lõpeb kirmaskiga.
- **9. oktoober** kell 11:00 toimub Vanemuise kontserdimaja Lastepäev. Teeme ise muusikat.
- **11. oktoober** kell 19:00 esineb Vanemuise kontserdimajas Novosibirski Sümfooniaorkester, dirigent Gintaras Rinkevičius
- **11.-13. oktoober** toimub Tartu Ehitusmess 2012 tartunaitused.ee
- **12.-13. oktoober** toimub Pärimusmuusika Lõikuspidu; folk.ee

Uma Mekk III Suurlaat

- **13. oktoober** toimub Uma Mekk Suurlaat 2012. Uma Mekk III Suurlaat toimub 13. oktoober kell 10.00-16.00 Võru Spordikeskuses. Laadale on oodatud kauplajad, kellel kaubaks Võrumaal ja selle lähiumbruses kasvatatud aedviljad, puuviljad, köögiviljad jms., Võrumaale omased toidukaubad sh. küpsetised, hoidised, piimatooted, lihatooted, maiustused. Sel aastal laiendatud kaubavalik köögis toimetamiseks vajalike kaupade osas. Kauplema

ootame ka neid, kel müügiks toiduvalmistamiseks vajalik kohalik käsitöö sh.nõud, tekstiil jms. UMA MEKK laada korraldamist toetab Maaelu Arengukava 2007-2013 Leader meede. Uma Mekk on märk, mis tähistab Võrumaa mullast võrsunud ja kohaliku inimese poolt hoolsa käega kasvatatud ning sooja südamega valmistatud toidupala. voruleader.ee

- **14. oktoober** esineb NYVD Ensemble, Arcadiana Pärimusmuusika Aidas; folk.ee
- **14. oktoober** osale 57. Viljandi Linnajooksus; sportinfo.ee
- **17. oktoober** esineb Tartu Folgiklubis Paul Daniel traks.ee
- **17.-20. oktoober** toimuvad Korea päevad kultuuriaken.tartu.ee
- **18. oktoober** toimub Muusikasündmus, SeodoSori (Lõuna-Korea) Pärimusmuusika Aidas, folk.ee
- **20. oktoober** naudi kontserti Untsakad 20 Viljandi kultuurimajas; piletil.ee
- **26.-27. oktoober** toimub Noorte amatöörfilmide festival NAFF multimeedialabor. blogspot.com
- **27. oktoober** kutsuvad Dr. Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuuseum ja MTÜ Näputüüselts Kreutzwaldi Memoriaalmuuseumilaupäeval osalema käsitöökojas - Taimest tulnud: Trükitud-tikitud, kell 10.00-16.00. Mõned aastad tagasi leidis meie sõber Aino põõningult suure rulli mustritega möödunud sajandi algusaegadest ja tõi selle muuseumi. Mustrid olid sellised, nagu siis tehti: stiliseeritud taimed, soovid ja õpetussõnad, mida seinavaipadele ja käterätikutele tikiti. Imetlesime neid ja otsustasime, et ühel hääl päeval tuleb neile anda võimalus uueks eluks. Nüüd siis on see võimalus käes - käsitööliidu aastateema on "Taimest tulnud". Meie võtame asja käsile tänapäevale kohaselt – trükime mustrid kangale ja hiljem kohati üle tikkides saab seda kõike veel uhkemaks teha. Trükkimiseks kasutame neidsamu leitud mustreid, tehes neist šabloonid või trükipakud, samuti puulehti ja taimi papa Kreutzwaldi aiast. Igaüks leiab ise endale sobiva variandi. Soovijad võivad ise kaasa võtta endale sobiva tekstiileseme. Meil omaltpoolt on pakkuda poekotte, linikuid, pearätte, käterätikuid. Hinnad 1-5 €. Osalustasu käsitöötoas on 5€. Info ja registreerimine Marika Sepp sepamari@gmail.com 51928199

- **28. oktoober** toimub Lindora laat ja kirmask. Lindora laat toimub igal aastal 28. oktoobril. Siin saavad kokku kolme valla - Vastseliina, Meremäe ja Lasva - inimesed, võrokesed ja setod. Kes soovib müüa - see müüb, kes osta - see ostab, kes suhelda - see suhtleb. Algselt kaubeldi ainult koduloomadega. Hiljem hakati kaubitsema veel tööstuskaupadega, omavalmistatud esemetega, käsitööga ja aiasaadustega. vastseliina.ee

Lindora laat ja kirmask

- **28. oktoober** toimub Elva Jooksusarja III etapp - Elva tänavajooks 5,2 km elva.ee

- **29. oktoober** 19.00 toimub Värskas Kultuurikeskuses tantsuklubi. Rahvaliku muusika saatel on võimalus tulla jaga keerutama ja samme seadma. Saab õppida seto tantse.

Tehtud ja tulemas

Tehtud

- Augusti lõpus toimus Tartumaa Arendusseltsi korraldatud õppereis Venemaale (Petseri-Pihkva-Oudova), milles osalesid Tartumaa ettevõtjad ja arendusorganisatsioonid, sh SA Tartumaa Turism. Vaata lisa: tas.ee
- **31. augustil** külastasid Tartut Soome Kauppalehti ajakirjanikud ning 5. sept. toimus EAS tootetutvustusreisi raames kohtumine Soome reisikorraldajatega. Lisainfo: Sille, 5326 9353
- SA Tartumaa Turismil toimus suvel suur meediakampaania Läti turul: Projekti raames toodeti viis Tartumaad tutvustavat teleklippi Läti turule. Tartumaad tutvustavaid ühe-minutilisi klippe näidati Vidzeme, Kurzeme ja Latgale regiooni televisioonides. Paralleelselt klippidega korraldati iga nädal Vidzeme TV Twitteri kontol Vidzeme regiooni televaatajatele erinevaid võistlusi. Raadio Skonto eetris edastati kord päevas infot Tartumaal toimuvate ürituste kohta ning tutvustati päeva tähtsaimat üritust. Samuti toimusid kord nädalas interaktiivsed võistlused Raadio Skonto kuulajatele. Võitjad said auhindadeks erinevaid kingitusi, sealhulgas ööbimisega reise Tartusse. Lisainfo projekti kohta: SA Tartumaa Turism, Katrin Loss katrin.loss@visittartu.com

- **14. septembril** osales SA Tartumaa Turism Eckerö Line'i minimessil Bonusperjantai; visittartu.com

- **10.-12. september** toimus EAS õppereis turismiinfo- ja külastuskeskuste infospetsialistidele. Lisainfo: Tartu KÜK, 7442111.

- SA Tartumaa Turismil on valminud uus madalhooaja trükis Vene turule ning uued mappkaaned. Madalhooaja trükis on kättesaadav Tartumaa Turismi kodulehelt: visittartu.com

Valmimas on veel peretrükis, kultuuritrükis ning Soome madalhooaja trükis. Oktoobrikuises „Baltic Guide“ ingliskeelses väljaandes on ilmumas artikkel Tartu kohta.

SA Tartumaa Turismi madalhooaja trükis

- 3-osalises SA Otepää Turismi poolt korraldatavas koolitusprogrammis “Otepää turismipiirkonna tuntuse suurendamine” saavad osalejad vajalikud teadmised oma ettevõtte brändi loomisest, vajalikest turundustegevustest. Üheks eesmärgiks on koolituse käigus välja töötada Otepää turismipiirkonna (Otepää, Sangaste, Palupera ja Puka vald) ühisturunduse ja brändi alused. Koolitused toimuvad 27. septembril, 21. novembril ning veebruaris 2013. Koolitajaks on Marketingi Instituudi juht ja koolitaja Anu-Mall Naarits.

Tulemas

- **2. oktoobril** toimub Traditsiooniline Otepää ettevõtluskonverents kell 10.00 Otepää Gümnaasiumi aulas. Tunnustatakse Otepää ettevõtjaid, sõna võtavad majandusteadlased ja ettevõtjad, konverentsi modereerib Suhtekorraldajate Liidu juhatuse liige Aune Past. Konverents on osalejatele tasuta. Info: otepa.ee
- **5. oktoobril** toimuvad Otepää Linnamäel talgud, et korrastada üht Otepää olulist turismiobjekti.
- **5.-6. oktoober** toimub koolitus „Miljööväärtused-mis need on ja kuidas neid hoida?“ Koolitus toimub Värska kultuurikeskuses. Oodatud on kõik huvilised kellel plaanis või juba käsil talu renoveerimine. Arutlused teemadel: Miljööväärtus – mis see on? Vanade hoonete hooldamine ja säästev renoveerimine. Vana palkmaja taastamine ja kaasajastamine. Aia kujundamine. Koolitus on TASUTA, vajalik eelregistreerimine. Info: Epp Volkov, tel: 796 6408, 53094672, epp@verska.ee, setomaa.ee
- **11.-12. oktoobril** on Setomaal plaanis reis Sibulatee piirkonda, et rohkem suhelda oma naabritega ja vahetada kogemusi turismivõrgustike vahel. Reisi korraldab MTÜ Setomaa Turism; turism@setomaa.ee
- **16.oktoobril** kell 16.00 toimub Otepää vallavolikogu saalis vestlusring talviste ürituste teemal, milliseid üritusi talvel läbi viia ning kuidas koostööd jätkata. Oodatakse osalema kõiki huvigruppe.
- **18. oktoobril** kell 17.30 leiab aset esimene Viljandimaa giidide ja selle valdkonna huviliste kokkusaamine Viljandi turismiinfokeskuses. Meistergiid Elina Aro eestvedamisel on plaan kokku saada ja arutada, kas ja mil moel oleksid sellised giidide ümarlauad vajalikud ja kuidas neid edaspidi korraldada.

Midagi uut ja põnevat!

- Karksi-Nuias avati kohvik ja publi; mulgimaa.eu
- Viljandis avati Lõuna-Eesti esimene tänavaparkuuriväljak; viljandi.ee
- Viljandis avati uus lokaal Gold; facebook.com
- 21. septembril avas Värskas uue käsitööpoe noor kunstnik Ilona Sula; facebook.com

Kristi Kahu Norrasi.

Seekord tutvustame veidi lähemalt Räpina Turismiinfokeskuse infospetsialisti Kristi Kahu.

Milline oli Su elu enne, kui sa turismile sõrme andsid?

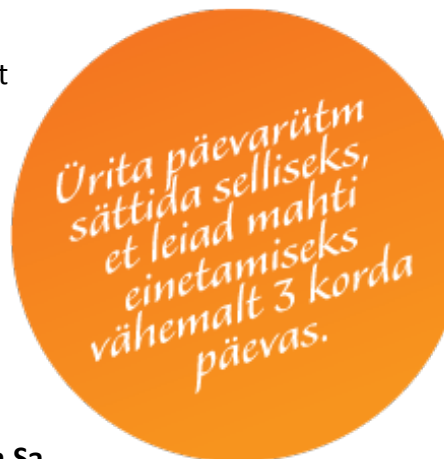
Reisimine ja uute kohtade avastamine on mind alati paelunud. Viimase aasta jooksul on mitmed põhjused mind pea iga kuu Eestist kaugemale viinud aga alati siia ka tagasi toonud. Enne Räpinasse tööle tulekut otsisin ma pikka aega erialast tööd. Olen lõpetanud TTÜ materjalide taaskasutamise eriala (põhimõtteliselt jäätmekäitlus) ja ilma eelneva erialase töökogemuseta soovitud tööd leida ei õnnestunud. Läbisin töötukassa kaudu kaks koolitust: täiendkoolitus bürootöötajatele ja pedagoogikakursus.

Töö tursimialal tuli mulle endale ka üllatusena, aga vägagi meeldiva ja uue väljakutsena.

Millised on Sinu erilised lemmikohad Lõuna-Eestis?

Lõuna-Eestis on väga palju ilusaid kohti ning mõnega neist tekib eriline seos. Mulle meeldib matkata Meenikunno rabas, sest seal on vaikne ja saab isekesks olla. Ja kui veab, et kuskile kiirustama ei pea, võib seal Päikeseloojangu maja juures ka päikese loojumise värvidemängu imetleda.

Ülikoolis õppimise ja tööga seoses elasin 6 aastat Tartus ja see on minu arvates üks mõnusamaid linnu üldse! Parajalt suur, aga samas nii tuttav ja kodune. Väga mõnus on just sügiseti jalutada Toomemäel, kevadel-suvel aga botaanikaaias jalga puhata. Minu eriline lemmik on muidugi vanemate maakodu Põlvamaal. Selle kaunis ümbrus ja lapsepõlvest sisse tallatud rajad on mul südames ükskõik kui kaugel ma ka poleks.

Kui Sulle antaks tingimusteta 1 miljon eurot, mida Sa sellega Lõuna-Eestis teeksid?

Arvan, et mingi osa investeeriksin mõne mõisa renoveerimisse või toetaksin selliseid projekte, mis on seotud eesti rahvuskultuuri alalhoidmisega.

Mis teeb Sind eriliseks, eristab teistest?

Mulle meeldib mõelda „väljaspool piire“, see tähendab et peaaegu alati on olemas rohkem kui ainult üks viis, kuidas asjadele läheneda.

Mis teeb Sind õnnelikuks?

See, kui ma saan tegeleda südamelähedaste asjadega ja olla koos mulle kallite inimestega.

10 põhjust, miks Su koduleht ei tekita usaldust

Internetiturunduse rubriigis räägime, kuidas oma turismitooteid ja -teenuseid paremini internetis ja sotsiaalmeedias reklaamida. Edaspidi jagavad oma teadmisi WSI Online spetsialistid, kõik meie uudiskirjas käsitletavat teemad on leitavad ka nende blogis <http://www.wsionline.ee/internetiturunduse-blogi>. Seekord võtame vaatluse alla kodulehe usaldusvärsuse.

Hea koduleht on Sinu ettevõtte edu aluseks internetis. Inimesed hindavad Su usaldusvärsust kodulehe põhjal. Kui koduleht tekitab negatiivse emotsiooni, läheb klient mõtlemata konkurendi juurde. Siin on 10 põhjust, miks inimesed Su kodulehte ei usalda.

1) Iganenud või ebakõlaline disain

Esmamulje on kõige tähtsam. Kehv kodulehe disain ei tekita külastajas soovi pikemalt Su lehel peatuda. Koduleht, mis näeb välja nagu eelmisest sajandist või tuttava keskkoolipoisi tehtud, ei tekita lihtsalt usaldust. Kui Sa ei soovi endast ebaprofessionaalset muljet jätta, siis alusta lehe disainist. Telli professionaalne veebileht oma ala spetsialistidelt, mis on küll kulukam, kuid hiljem ei pea pead murdma uue lehe tegemise üle. Seejuures arvesta ka, et kodulehel oleks kerge navigeerida, vastasel juhul on „tagasi“ nupp kergem vastupanutee.

Hea alguse
päevaks tagavad
hommikupüüder või
kõrge kiudainete
sisaldusega
täisterahelbed

2) Leht laeb liiga aeglaselt

Nagu kehv disain jätab ka aeglane lehe laadimine halva mulje. Inimestel ei ole aega oodata 20 sekundit, et Su koduleht laeks, isegi 5 sekundit on liiga palju. Tagmani tehtud uuringus selgus, et kõigest 1 sekundiline viivitus lehe laadimisel tähendab 11% vähem lehe vaatamisi ja 7% väiksemat konversiooni. Seejuures ei tekita ebamugavust ainult ootamine vaid ka teadmatuse, mis põhjustab sellist viivitust. Igaks juhuks võib külastaja lehelt ära minna et otsida turvalisema teenusepakkuja.

3) Kontaktiinfo puudub või on võimatu leida

Kui kodulehelt puudub kontaktiinfo või see on nii osavalt ära peidetud, et seda peab tikutulega otsima, siis ilmselgelt jätab see mulje, et Sa ei soovi kellegagi suhelda. Sa võtad kliendi raha ja lubad kiiret teenindust, aga küsimuste või probleemide korral ei ole võimalik Sinuga kontakti saada. Ka ainult kontaktivormist ei piisa. Kunagi ei või teada, millal või kas üldse keegi mu kirjale vastata viitsib. Kontaktiinfo puudumine tekitab kahtlust, kas Sa oled ikka nii usaldusväärne kui väidad.

4) Halb sisu

Halvasti ja vigaselt kirjutatud copywrite jätab Sinust lohaka mulje. Veel hullem, kui sisu on varastatud. Eesti turg on piisavalt väike leidmaks kerge vaevaga konkurentide lehed üles. Kui külastaja kohtab mitmel lehel sama teksti, siis on see väga kahtlane. Kas tõesti puuduvad Sul oskused ise oma toodetele/teenustele kirjeldusi lisada?

Sama hull on vigaselt kirjutatud tekstid. Kui külastaja soovib midagi osta, siis loeb ta tõenäoliselt väga hoolega, millega on tegu. Kui kirjeldus on segaselt sõnastatud või täis õigekirjavigu, tekib küsimus, kuidas suudab ettevõtte pakkuda kvaliteetset teenust, kui ta ei suuda oma kodulehe tekstegi vigadeta kirjutada?

Kolmas aps sisu juures on kirjutamine otsingumootoritele, mitte inimestele. Olgugi, et optimeeritud tekstid teevad kodulehe veebis leitavaks, aga mis kasu on hästi optimeeritud kodulehest, kui külastajad ei saa aru, mida neile müüa üritatakse. Seni pole ükski otsingumootor üheltki kodulehelt oste sooritanud.

5) Eksitav info

Sama oluline nagu kodulehe üldine sisu on luua ka arusaadavad pakkumiste tekstid. Kui sa pakud kodulehel soodustusi, siis veendu, et tingimused on ühtselt arusaadavad ja selgelt välja toodud. Ei ole midagi hullemat kui makset sooritades avastada, et soodustus kehtib mingitel tingimustel, millest enne teadlik ei olnud. Või lisanduvad hoopis mingid ootamatud lisakulud.

6) Puudub arvamusiidri maine

Kui ettevõtte poolt pakutav väärtus ja sisu ei positsioneeris Sind kui oma ala tegijat, siis on raske veenda külastajaid, et Sa oled usaldusväärne teenusepakkuja. Inimesed ei soorita enam oste esimese ettejuhtuva ettevõtte käest. Otsustamisele eelneb põhjalik eeltöö. Kui Su kodulehelt puudub näiteks blogi, mis toob külastajaid pidevalt Su lehele tagasi väärtusliku infot saama, siis tõenäoliselt võib klient valida konkurendi, kes pakub talle seda. Mida rohkem infot Sa pakud, seda usaldusväärsema kuvandi lood.

7) Liiga pikad päringuvormid

Päringuvorm on selleks, et klient saaks võimalikult hõlpsasti Sinuga kontakti võtta või esitada kiiresti tellimuse. Kui päringuvorm on väga pikk küsides liiga palju ja isiklikku infot jätab see kahtlase mulje. Kui postkoodi, telefoni numbrit jm kontaktinfot on vaja kauba kättetoimetamiseks on see arusaadav. Kui aga isiklikku infot küsitakse ilma mingi ilmse põhjuseta, jätab see mulje, et infot kogutakse kolmandatele pooltele. Mis viib meid järgmise punktini...

8) Peidetud privaatsustingimused

Privaatsustingimuste peitmine jätab samuti ebausaldusväärse mulje. Ostjad tahavad näha, kuidas nende andmeid kasutatakse ja kas ettevõtte kindlustab nende info privaatsuse.

9) Puuduvad soovitusel

Klientide soovitusel loovad usaldust, muidugi juhul, kui need on reaalselt klientide kirjutatud. Inimesed pole rumalad ja saavad aru, kui rida positiivseid kommentaare on kas ise kirjutatud või ostetud. Veel hullem, kui soovitusel üldse puuduvad. Inimesi huvitab teiste arvamus ja ülevaated lisavad kindlasti Su ettevõttele usaldusväärset.

10) Negatiivsed kommentaarid

Ainult headest soovitusel ei piisa. Selleks, et jätta täielikult usaldusväärset muljet vasta kõigile halbadele kommentaaridele ja lahenda probleemid. Enda tulihingeline kaitsmine või pea liiva alla peitmine ei lahenda probleemi. Professionaalne ettevõtte tegeleb alati probleemidega, mis jätab külastajatele positiivse mulje.

Sibulapirukas (8 tükki)

Retsept

Tainas:

30 g võid

50 g searasva

2 dl jahu

0,5 tl kuivatatud tüümiani

3-4 sl külma vett

soola

See rubriik valmib koostöös MTÜga Maitsev Lõuna-Eesti ja siit saad sa endale häid retsepte toitudest, mis Lõuna-Eestile iseloomulikud. Seekord pakume sulle üht maitsvat sibulapirukat, piltide ja retsepti autor on Ülle Jukk – www.peenrarott.blogspot.com. Põhitooraine alati saadaval Lõunakeskuse Taluturul. Head isu!

Maitseelamuse Koda on Tartus Antoniuse Õues asuv kogukonnaköök, kus saab osaleda toidutegemise õpitubades, pidada sünnipäevi, viia läbi üritusi ja meeskonnakoolitusi ühiskokkamisega. Ühtaegu põnev, õpetlik ja toitev. Põhirõhk on kohalikul toorainel ja selle tutvustamisel. Tooraine partner on Lõunakeskuse Taluturg.

www.facebook.com/maitseelamuse

Täidis:

400 g Peipsiääre sibulaid

25 g võid

1 sl kuusevõrsesiirupit

1 sl palsamiädik

meelpärast ürdisoola (näiteks Tamme talu särtsusoola)

pipart

2 muna

2 dl 35% rõõska koort

1-2 sl hakitud värsket tüümiani

8 tomativiilu või 4 väikest tomatit

Kala peaks
sinu toidulaual
olema 2-3 korda
nädalas.

Taina jaoks haki külm rasvaine kuivainete hulka, kuni saad ühtlase puru. Lisa jääkülm vesi ja mätsi ühtlaseks tainapalliks. Mugavam on seda kõike teha köögikombaini abiga. Rulli tainas õhukeseks ja kata sellega 24-25 cm läbimõõduga lahtikäiva vormi põhi ja serv. Tõsta vorm pooleks tunniks külmkappi. Samal ajal valmista pirukatäidis.

Viiluta pooleks lõigatud sibulad ja prae võis klaasjaks, lisa siirup, palsamiädikas ja ürdisool ning prae veel mõni minut, kuni sibulasegu hakkab kergelt karamelliseeruma, tõsta jahtuma.

Klopi ka munad koos koore, tüümiani ja soola-pipraga lahti. Võta pirukavorm külmkapist, torika kahvliga tainasse mõned augud, toesta pirukaäär fooliumiga (võid kasutada tainaserva püstihooldmiseks ka põhjale valatavaid herneid või ube) ning kúpseta eelnevalt soojendatud ahjus 200 kraadi juures 8-10 minutit, kuni tainas on tahenenud. Võta vorm ahjust, eemalda foolium või oad, kata põhi ühtlaselt sibulatega ja vala üle kooreseguga. Tõsta ringina peale tomativiilud või pooleks lõigatud väikesed tomatid. Kúpseta veel umbes 30 minutit, kuni täidis on kenasti hüübinud. Pirukas maitseb kõige paremini leigelt.

Setode kuninga asemik ehk ülemsootska

Seekord teeme juttu Setomaa uue ülemsootska Arne Leimaga.

Kes on õigupoolest ülemsootska?

Ülemsootska on setode kuninga Peko asemik maa peal, kuigi paljud armastavad kutsuda ülemsootskat kuningaks, ei ole see õige, sest ainult Peko on kuningas. Peko

ilmutab end ülemsootska unenägudes, kelle kohus on neist aru saada ja rahvale edasi seletada. Sootska tähendabki sõnumitoojat.

Kõige esimene sõnum, mis ma sain Pekolt?

Kõigepealt andis Peko mõista, et ta soovib, et järgmise aasta Kuningriigi päevad toimuksid Luhamaal. Lisaks andis ta mõista, et Kuningriigi päeva korraldamises on vaja teha teatavaid muudatusi. Sel aastal oli küll Värskas väga hea organiseerimistöõ ja rahvast oli ka omajagu, aga osavõtt võistlustest meistri-nimele oli tagasihoidlik. Peko andis mõista, et me peame oma kultuuri rohkem esile tõstma.

Milline roll on ülemsootskal?

Päris kindlasti on tal esindusroll. Sõna on see vahend, millega saad protsesse või avalikku arvamust muuta või parandada. Eks iga ülemsootska loob oma rolli iseendale. Aga kindlasti peaks ta olema arvamusiider, tema poole vaadatakse ja oodatakse seisukohta. Muidugi on igaaastase Kuningriigi päeva juures ülemsootska õigus ja kohustus sõna sekka öelda. Ülemsootska saab kokku kutsuda ka ainukesena Kroonikogo, mis koosneb eelmistest ülemsootskadest ehk sootskadest. Kroonikogo on nõuandev organ ülemsootskale.

Mille poolest on setod erilised?

Setodest on kujunenud mõned valestereotüübid, aga setod on tegelikult väga külalishked, natukene põikpäised ja piisavalt kavalad. Seto tahab alati, et teda kolm korda kutsutakse. Näiteks oli üks juhus, kus mees käis külas ja tuli koju tagasi ning naine küsis, mis süüa anti. Mees vastas, et ei tea öelda, ainult kaks korda kutsuti lauda. Samuti ei lähe mitte keegi kunagi tühjade kätega külast ära. Erilised on ka setode pühad, sest pühadeks tullakse kokku üle eesti. Näiteks on Luhamaal suvistepühad, mis on alati esmaspäevasel päeval, aga võetakse vabad päevad ja tullakse kohale. Vaat see on vaatepilt!

Millised küsimused, probleemid on hetkel päevakorras setode seas?

Midagi katastroofilist ei ole. Aga loomulikult korduvad aastast aastasse ühed ja samad küsimused. Üheks selleks on kontrolljoon, mis lõhub setomaa kaheks ning piirab võimalust ja vabadust üle piiri käia. Teiseks on muidugi noorte lahkumine setomaalt linna või mujale. Tahestahmata ununeb siis keel ja minnakse üle teise kultuuriruumi. Aga noori tuleb ikka peale, igal aastal tuleb juurde noori pillimehi ja leelokoore ja muid huvitavaid tegelasi. Probleem on kindlasti ka koolides seto keeles mõne õppeaine õpetamise korraldamine, see on raskendatud, kuna tasemetöõd ning eksamid toimuvad ikkagi eesti keeles.

Osad setod on ju teisel pool piiri, millised on võimalused koostööks?

Tegelikult läbikäimine toimub ja ollakse koostöö meelt. Petseri poole peal on ka Radaja muuseum, lisaks tehakse ühiseid üritusi ning käiakse üksteisel külas. Petseri võimud tegelikult toetavad seda läbikäimist ning takistusi ei tehta. Iseasi, kas on kellega läbi käia, sest väga palju setosid ei ole sinna enam jäänud. Arvatavasti mitte üle 200 seto, sest juba nõukogude ajal tulid paljud ära siia.

Kuidas Te olete oma lastele seto kultuuri edasi andnud, et nad nii seto-meelsed on?

Ma olen alati öelnud, et tänapäeval ei ole vahet, kus sa igapäevaselt elad, sest ära teha midagi oma koduküla ja rahva heaks, on alati võimalik. Poisid on mul mõlemad seto-asja omaks võtnud ja hea meelega võtavad sellest osa, nad teevad muusikat ja Matis valiti ka noorsootsaks. Eks see ongi tulnud sellest, et neid on võetud kaasa seto üritustele – Kuningriigi päevadele, külaseltsi üritustele. Lapsed ju näevad, millega kodus tegeletakse ja kui natukene veel suunata, siis on täitsa võimalik anda kultuuri edasi ka Setomaast kaugemal elades.

Te olete ju ametlikult Setomaa giid, kas ekskursioone ka teete?

Sel suvel jõudsin kolm korda gruppe juhendada. Nüüdki tuleb oktoobris Põhja-Eestist üks seltskond. Ma ei ole seda giidiks olemist reklaaminud ja midagi selle heaks teinud, aga ma arvan, et küll jõuab. Miks mitte! Ma kindlasti toimetan ka järgmisel suvel selles suunas rohkem. Ainukeseks raskuseks on ajaressurs, sellega tuleb arvestada.

Ettevõtluskonsultandi seisukohast, kui ettevõtlikud on setod?

Tegelikult on nendes neljas Setomaa vallas ettevõtluse näitajad kergelt paremad, kui naabervaldades. Millest see nüüd tuleb, täpselt ei tea, aga kindlasti ka Setomaa Valdade Liidu koostööst. Meie valdade koostöö on omaette fenomen, mõnes mõttes toimib Setomaa kui ühisvald. On räägitud ka haldusreformidest, aga ma arvan, et see on hetkel parim variant.

Ma olen öelnud, et kui ikkagi inimressurs on piiratud, siis on raske midagi juurde tekitada. Enamusel aktiivsetel inimestel on olemas juba oma ettevõtte, sellepärast on meil ka suund ettevõtluskeskkonna parandamiseks ja ühistegevuse arendamiseks. Nüüdki on meil eesmärk vähemalt ühe tegutseva põllumajandusühistu loomine, et anda võimalus neile, kes juba omaette tegutsevad. Näiteks lõppes meil lätlastega üks pikem programm, mille tulemusena loodi portaal setoape.eu, kus kõik kohalikud ettevõtjad saavad turundada oma toodangut.

Maaülikooliga koostöös uuriti ka Setomaa loodusressurssi, millega üldse tasuks tegeleda ning selle tulemusena leiti, et kõige sobivam on metsandus ja puidutoodang, köögiviljakasvatus, lambakasvatus ja energeetika.

Milline on setode suhtumine turismi?

Eks ta ole ikka nii, et see, kes on turismiettevõtja, näeks Setomaal turistide kordi rohkem, aga see kes tegeleb millegi muuga, tema kindlasti ei taha. Setomaal ikka minnakse pigem seda teed, et turist on teretulnud ja aitab mõnel perel maal paremini ära elada. Eks see meie enda teha ja otsustada on, kuhu ja kui lähedale me laseme neid. Isiklikematele üritustele võibolla mitte, aga näiteks Kuningriigi päevadele on küll kõik oodatud. Pigem on Setomaa vast ikkagi siseturistile, muidugi käib soomlasi, venelasi ja lätlasi järjest rohkem. Kaugemad Euroopa külalastajad ei pruugi sellest

kultuurist ja tema eripärast aru saada. Oma olemust saame edasi anda kõige rohkem sündmustega, tutvustavate siltidega ja sümbolitega, näiteks lipuga. Lähitulevikus ongi eesmärk anda sellele kultuuriruumile ka visuaalselt väheke rohkem teine väljanägemine.

Üheks võimaluseks on lipu kasutamine – järgmine aasta on seto lipu aasta. Oleme välja kuulutanud Seto lipu seaduse, lipupäevad ning valdade, koolimajade ja lasteaedade küljes peaksid edaspidi olema ka seto lipud. Plaanime ka väikeste lippude paigaldamise võimaldamist seto majapidamistes, mis oleksid aastaringi majade küljes. Vahel räägitakse, et setod ei ole lipurahvas. Üks rahvas püsibki oma ajaloo ja traditsioonide peal, aga neid traditsioone võib vahel ka juurde tekitada. Lipp on üks selline sümbol, mille väärtust kohe ei pruugi mõista, aga kui näiteks rahvariiede kandmine on vähenemas, siis on vaja sümboleid, mis ühendaks seda rahvast.

Millised eesmärgid olete seadnud järgmiseks valitsusaastaks?

See liputeema oli juba varem plaanis ja tõukasin tagant ning nüüd kui Peko tahtmise järgi tuli ülemsootskaks hakata, jätkan sellega. Teiseks eesmärgiks on Setomaa ajalooliste nulkade kasutusse toomine ja teadvustamine. Setomaa on ajalooliselt jagunenud nulkadeks (natuke sarnane kihelkondadega) ja see nulkade teadvustamine on üks osa kultuurist. Kindlasti on see atraktiivne ka turistidele. Kolmandaks eesmärgiks on Setomaa nimeterminoloogia selgeks rääkimine ja õige kasutamine. Pean silmas, mis on ikkagi nimede Setomaa, Petserimaa, Vana-Petserimaa, Petseri maakond taga.

Veel ühest olulisest asjast. Setomaa jääb täna Võru ja Põlva maakondade haldusalasse. Mida me näeme Setomaa vaatevinklist kui me vaatame nende turismikeskuste poolt paigaldatud maakondade välikaarte? Ühelgi neist ei ole Setomaad mingilgi viisil tähistatud. Kutsun neid asju omavahel selgeks rääkima, et Setomaa saaks Võru- ja Põlva turismiatribuutikas õigesti kajastatud.

Millised kolm asja võiksite oma lemmikutena seto kultuurist esile tuua?

Raske küsimus, et kui sul on neli last ja siis ütle kolm lemmikut. Ütleme siis:

1. Meeste laul – selles on ürgset väge!
2. Naiste rahvariided – käsitöö meisterlikkuse tipp ja kandmise korrektsus
3. Küla kirmased ehk tantsupeod- läbi aasta toimiv süsteem

Aga ütskõrd tulõ aig, ku kuningriik om kõik soo aig!

Paunvere nunnud ja viierublased

Tutvume lähemalt juba 15. korda Palamusel toimunud rahvauritusega - XV Suur Paunvere Väljanäitus ja Laat.

SÄGI: Kas pühaha väljanäitusele lähete kah? Pühaha on Paunweres väljanäitus.

PLIUHKAM: Ah väljanäitus wõi? Öeldasse, olema jah teene... Kas sa lähed?

SÄGI: Jah, ma ikke tahtsin minna küll. Tahan isegi paari asja wiia. Wiiwad jo ikka teesed kõik, ma katsun õige kah: wahest annawad mõne au-inna wõi kiitusekirja. Nää, Ülesoo Mihkel wiis minewaasta kartulid ja kapsid – sai wiis rubla ja kiitusekirja. Kah asi!

PLIUHKAM: Aa, wõi wiis rubla ja kiitusekirja sai?

SÄGI: Ja siis ajalehed kah ikke, et muudku wii aga, et selle läbi tõstame meie oma põllumajandust.

Pea meeles, et karastusjoogid ei kustuta janu, parim janukustutaja on vesi.

Loetud read pärinevad Oskar Lutsu lühinäidendist „Kapsapää“. Lutsu kirjatükis jagatakse Paunvere väljanäitusele toodud saaduste eest viierublaseid ning kiituskirju. Nõnda nagu tollal tunnustati ka seekord põnevamaid eksponaate ja tublimaid laadalisi. Suur Paunvere Väljanäitus ja Laat toimus sel aastal 22. septembril juba 15.

korda Palamusel. Paunvere laada lugu on alguse saanud aga juba ammu enne esimest väljanäitust. Palamuse vallavanema Urmas Astel sõnul korraldati Palamusel väljanäitusi ja laatasid kuni viimase sõjani, pärast seda jäi traditsioon soiku. Seevastu kasvas vahepeal Paunvere tuntus eestlaste seas jõudsalt tänu Oskar Lutsu teostele. Paunvere radadel on jalutanud mitmeid tema ning eesti rahva lemmiktegelasi ning just Lutsu näidendist „Kapsapää“ on pärit Palamuse laada ja väljanäituse idee. Juba rohkem kui viisteist aastat tagasi tulid kaks meest – Georg Pelisaar ja Olev Jaksi ideega, et plaan on korraldada sügislaad ja Lutsu loomingut silmas pidades oleks selleks õige koht Palamuse. Nii saigi alguse üks Jõgeva maakonna tuntumaid sündmusi.

Seekordne laadapäev oli ilus, isegi päike tuli pilve tagant välja, rahvas oli põnevil ja kauplejad sõbralikud. Nagu laadal kombeks, pakuti ikka üht-teist mekkida ja loomulikult oli apteegis ka punslieli saadaval. „Nunnude“ väljanäitust on algusest peale korraldatud koos laadaga ning vallavanema sõnul on see: „primaarne, et näidata, mis meie rahval on“. Samas ei saa ainult väljanäitust korraldada, sest muu rahvas tuleb ka kauba pärast.

SÄGI: Ega sinna wõib kõik wiia, mes sa aga tahad, Sal on kõiksugu osakonnad: loomad, wili, käsitöö, masinad, kartulid, kapsad...

PLIUHKAM: Kuule, Krõõt, sul on sal saanapool wao pial üks suur kapsapia. Anna see mulle.

KRÕÕT: Ja siis weel näitusele wõi teab kuhu meie nunnut...

SÄGI: Las peremees wiib ta Paunweresse wäljanäitusele ja saab au-inna. Nüüd wiiakse jo kõik, mes wähe paremat on, wäljanäitusele.

Väljanäituselt leidis ka see aasta igasuguseid põnevaid juurikaid – suuri ja väikseid, pikki ja kõveraid, teisi erilisi aiasaadusi, koduseid kompotte, vanakraami ja münste ning ohtralt käsitööd. Laadaplats katab peaaegu terve Palamuse aleviku ning lihtsuse mõttes on laadaala jaotatud kaubagruppide järgi. Saada oli nii käsitööd, tööstuskaupa, toidupoolist, koduloomi, istikuid, vanakraami ja raamatuid ning palju muud. Vallavanema sõnul üllatab külastajaid alati lai kaubavalik: „meil on kõike, alates optika-toodetest värskete kaladeni jões välja“.

Palamuse laadal on alati palju rahvast, seekord küll natukene vähem – 11126 piletiga külastajat, kuid tänavapildis ei paistnud see väljagi. Külastatavus on üldiselt aasta-aastalt kasvanud ja samuti kauplejate arv. Seda, miks mõnikord on laadalisi vähem, teinekord rohkem, ei oska alati põhjendada ega ette ennustada. Näiteks oli aastal 2004 laat ühel tõeliselt vihmasel päeval, kuid sellegipoolest müüdi pileteid peaaegu kümme tuhat, rohkem pileteid lihtsalt ei olnud. Teinekord on ilm jälle tõsisem mõjutaja ning “oleneb ka põllutöödest” lisab Urmas. Vallavanem teab ka rääkida, et ühel aastal, kui Rakvere Põhjakeskuse avamine sattus laadaga samale päevale, oli Palamusel tunduvalt vähem külastajaid. Ostetud piletite arv siiski ei ole päris täpne näitaja, sest osa laadalisi saabub kohale ka siis, kui piletimüük juba lõpetatud.

Palamuse vald on lubanud, et oma rahvale on laat ja väljanäitus tasuta. Tihtipeale on alevik juba päev varem sagimist täis – külla on tulnud kõik sõbrad ja sugulased, aga Vallavanem sellest numbrit ei tee: „Meil on põhimõte, et iga paari pileti pärast tuli norima ei hakka, kes tahab pileti osta, see ostab“. Tema sõnul ostavad ka paljud kohalikud pileti, et ikka üritust toetada.

Vallavanema sõnul ei näe ta teistes ümberkaudsetes laatades ja rahvaüritustes konkurente, sest tavaliselt ei kattu toimumisaajad, samas konkureerivad ka kõik teised suuremad turismiattraksioonid. Palamuse laada tugevusena näeb ta peamiselt Paunvere lugu ning väikese aleviku tuntust tänu Oskar Lutsu teostele.

Laadal ringi jalutades jäi kõrvu ka inglise ja soome keel. Korraldajad küll täpset arvestust ei pea, palju väliskülastajaid käib, kuid mõned on teada. Näiteks oli kohal bussitais rahvast Soomest, koostööpartnerid Lätist ning mitmed ansamblid ja kultuurikollektiivid, kes esinesid ka laada programmi raames, olid Leedust.

Paunvere Laada ja Väljanäituse korraldamine annab eelkõige kohalikule rahvale võimaluse kaubelda oma saadustega ja täiendada oma talvevarusid, edendab piirkonna ettevõtlust ning tõstab au sisse käsitöö ja maaelu. Sellise suursündmuse korraldamine nõuab aga omajagu tööd. Vallavanema sõnul on korraldusmeeskonnas aastaringiselt 5-10 põhiliiget ning laadapäeva lähenedes

meeskond kasvab. Suurem korraldamine algab kevadel, kuid uue laada mõtteid mõlgutatakse juba pärast eelmise lõppu. Edaspidi plaanitakse Palamusel väljanäitust ja laata ikka korraldada, vähemalt nii kaua, kui rahval huvi on. Muudatused ja uuendused tulevad vastavalt vajadusele või tänu heale mõttele. Edaspidi tahetakse rohkem rõhku panna ka eelmise sajandi õhkkonna loomisele. Juba seni on paljud müüjad ja ka külastajad kostüümidega katsetanud, kuid ideaalis võiks kõik kauplejad ühtset ideed edasi kanda.

*JÜRI: Mes siin on?
Saanaane tuli suure
kisaga wasta, kapsapia
süles... Ise karjub, lapsed
karjuvad... Terve küla
aina rõkkab.*

*PLIUHKAM: Mes siin on.
Ma tahtsin tema seda
suurt kapsapiad näitusele
wiia.*

JÜRI: Miukese näitusele?

*PLIUHKAM: No
Paunweresse, noh.*

JÜRI: Häh, näitus peeti ju mineva pühaba ära.

Just nagu Lutsu „Kapsapää“ etenduses, peeti selle aasta väljanäitus ja laat juba ära, kuid juba aasta pärast on tulemas järgmine!

Kohtume Paunveres!

